Demonstraţie. Din teorema precedentă rezultă concluzia. □

Teorema 702 *Dreapta lui Steiner a punctului M trece prin ortocentrul triunghiului ABC.*

Demonstraţie. Deoarece punctul P - mijlocul segmentului MH - aparţine dreptei lui Simson a punctului M (vezi „Dreapta lui Simson") şi B' este mijlocul segmentului MM_2 rezultă că PB' este linie mijlocie în triunghiul MHM_2, deci $PB'||HM_2$, adică paralelele prin M_2 la dreapta lui Simson a punctului M trece prin H, deci dreapta lui Steiner a punctului M conţine ortocentrul triunghiului ABC. □

Teorema 703 *Dreptele lui Steiner ale simetricelor ortocentrului H al triunghiului ABC faţă de laturile triunghiului sunt paralele cu laturile triunghiului ortic al triunghiului ABC.*

Demonstraţie. Fie A_1, simetricul lui H faţă de latura BC. Punctul A_1 aparţine cercului circumscris triunghiului ABC (vezi „Ortocentrul unui triunghi"). Deoarece dreapta lui Simson a punctului A_1 este paralelă cu latura H_bH_c a triunghiului ortic (vezi „Dreapta lui Simson"), atunci utilizând teorema 699 rezultă concluzia. □

2.11 DREPTE IZOGONALE. PUNCTE IZOGONALE

„Matematica este regina ştiinţelor." - Carl Gauss[16]

Semidreptele $[AM$şi $[AM'$ se numesc ***izogonale*** faţă de unghiul $\sphericalangle BAC$ dacă sunt simetrice faţă de bisectoarea unghiului $\sphericalangle BAC$ (Figura 2.44).

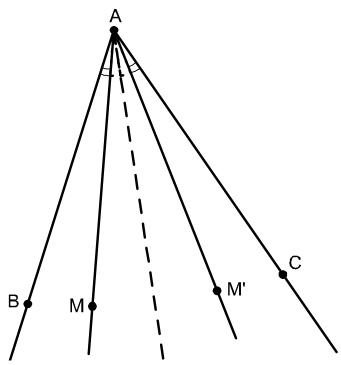

Figura 2.44: Drepte izogonale

[16] Carl Gauss (1777-1855) – matematician, fizician şi astronom german,contribuţii în teoria numerelor, geometrie diferenţială, analiză matematică, statistică

Observaţia 704 *Dacă AM şi AM' sunt izogonale în raport cu unghiul $\sphericalangle BAC$, atunci $\sphericalangle BAM \equiv \sphericalangle M'AC$ şi $\sphericalangle BAM' \equiv \sphericalangle CAM$.*

Teorema 705 *În triunghiul ABC fie izogonalele AM şi AM', D şi D', E şi E' proiecţiile punctelor M şi M' respectiv pe AB şi AC. Atunci,*

$$\frac{MD}{ME} = \frac{M'E'}{M'D'}.$$

Demonstraţie. Fie N simetricul punctului M faţă de bisectoarea unghiului $\widehat{BAC}$, iar N' şi N" proiecţiile punctului N pe laturile AC, respectiv AB (Figura 2.45).

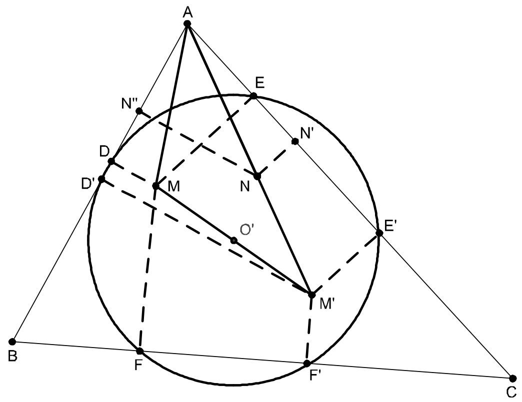

Figura 2.45: $\frac{MD}{ME} = \frac{M'E'}{M'D'}$

Avem: $\frac{NN'}{NN"} = \frac{M'E'}{M'D'}$, $NN' \equiv MD$, $NN" \equiv ME$ (deoarece $\Delta ANN' \equiv \Delta AMD$ şi $\Delta ANN" \equiv \Delta AME$), de unde: $\frac{MD}{ME} = \frac{M'E'}{M'D'}$. □

Teorema 706 (***Teorema celor şase puncte***) *Proiecţiile a două puncte izogonale pe laturile triunghiului de referinţă sunt şase puncte conciclice.*

Demonstraţie. Avem: $\frac{AN'}{AE'} = \frac{AN"}{AD'}$ sau $\frac{AD}{AE'} = \frac{AE}{AD'}$, adică dreptele DE şi $D'E'$ sunt antiparalele, deci punctele D, D', E, E' aparţin unui cerc cu centrul în mijlocul segmentului MM' (perpendicularele ridicate din mijloacele segmentelor DD' şi EE' intersectându-se în mijlocul segmentului MM'). Analog, punctele D, F, F', D' (unde F şi F' sunt proiecţiile punctelor M şi M' pe latura BC) sunt pe un cerc cu centrul în mijlocul segmentului MM', deci punctele D, E, F, D', E', F' aparţin aceluiaşi cerc. □

Teorema 707 *Dreptele DE şi AM', respectiv $D'E'$ şi AM sunt perpendiculare.*

Demonstraţie. Patrulaterul $DAEM$ fiind inscriptibil rezultă $\sphericalangle MDE \equiv \sphericalangle MAE$, deoarece $m(\sphericalangle ADE) + m(\sphericalangle MDE) = 90°$ rezultă

$$m(\sphericalangle ADE) + m(\sphericalangle MAE) = m(\sphericalangle ADE) + m(\sphericalangle DAM) = 90°,$$

adică $DE \perp AM'$. Analog, $D'E' \perp AM$. □

Teorema 708 (***Teorema lui Steiner***[17]) *Dacă AP şi AQ sunt două izogonale în raport cu unghiul $\sphericalangle BAC$ al triunghiului ABC şi $P, Q \in BC$, atunci*

$$\frac{BP}{CP} \cdot \frac{BQ}{CQ} = \frac{AB^2}{AC^2}.$$

Demonstraţie. Fie $BR \parallel AC, AB \parallel CS, R \in AP, S \in AQ$ (Figura 2.46). Din

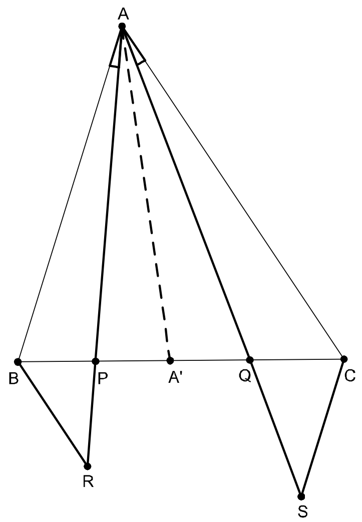

Figura 2.46: Teorema lui Steiner

asemănarea triunghiurilor BPR şi CPA; CSQ şi BAQ, respectiv ABR şi ACQ obţinem:

$$\frac{CP}{BP} = \frac{AC}{BR}, \frac{CQ}{BQ} = \frac{CS}{AB}, \frac{AB}{AC} = \frac{BR}{CS}.$$

Înmulţind membru cu membru egalităţile precedente obţinem

$$\frac{CP}{BP} \cdot \frac{CQ}{BQ} \cdot \frac{AB}{AC} = \frac{AC}{AB},$$

de unde $\frac{BP}{CP} \cdot \frac{BQ}{CQ} = \left(\frac{AB}{AC}\right)^2$. □

Teorema 709 *Fie P un punct din planul triunghiului ABC şi d o transversală ce trece prin P. Izogonalele dreptei d faţă de unghiurile BPC, CPA şi APB intersectează dreptele BC, CA şi AB în trei puncte coliniare A', B', C'.*

Demonstraţie. Fie A'', B'', C'' intersecţiile dreptei d cu laturile triunghiului ABC (Figura 2.47). Din teorema lui Steiner rezultă:

[17] Jacob Steiner (1796-1863) –matematician elveţian, profesor la Universitatea din Berlin, contribuţii în geometrie

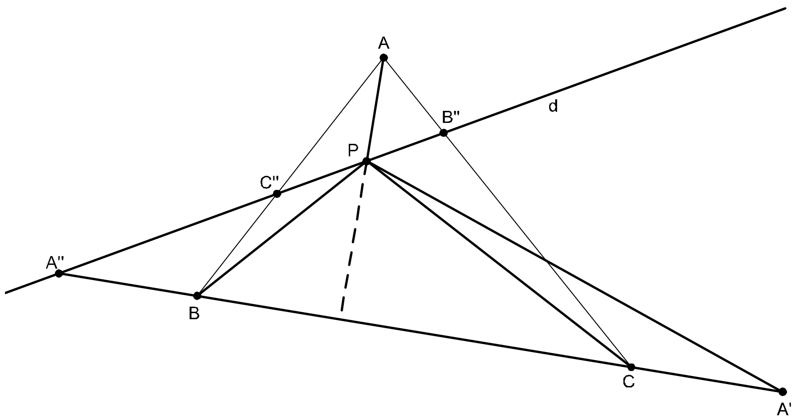

Figura 2.47: Puncte coliniare determinate de izogonale

$$\begin{aligned}\frac{BA''}{CA''}\cdot\frac{BA'}{CA'} &= \left(\frac{BP}{CP}\right)^2,\\ \frac{AC''}{BC''}\cdot\frac{AC'}{BC'} &= \left(\frac{AP}{BP}\right)^2,\\ \frac{CB''}{AB''}\cdot\frac{CB'}{AB'} &= \left(\frac{CP}{AP}\right)^2.\end{aligned}$$

Înmulţind relaţiile precedente membru cu membru rezultă:

$$\left(\frac{BA''}{CA''}\cdot\frac{CB''}{AB'}\cdot\frac{AC''}{BC''}\right)\cdot\left(\frac{BA'}{CA'}\cdot\frac{CB'}{AB'}\cdot\frac{AC'}{BC'}\right)=\left(\frac{BP}{CP}\right)^2\cdot\left(\frac{AP}{BP}\right)^2\cdot\left(\frac{CP}{AP}\right)^2=1.$$

Din teorema lui Menelaus rezultă $\frac{BA''}{CA''}\cdot\frac{CB''}{AB'}\cdot\frac{AC''}{BC''}=1$, de unde rezultă

$$\frac{BA'}{CA'}\cdot\frac{CB'}{AB'}\cdot\frac{AC'}{BC'}=1$$

şi din reciproca teoremei lui Menelaus rezultă că punctele A', B', C' sunt coliniare. □

Teorema 710 (***Transversala izogonală a unei drepte***) *O transversală d intersectează dreptele suport ale laturii triunghiului ABC în punctele A', B' şi C'. Simetricele dreptelor AA', BB' şi CC' faţă de bisectoarele AI, BI, respectiv CI intersectează dreptele BC, AC şi AB în punctele A", B", respectiv C" ce aparţin unei drepte d'.*

Demonstraţie. Conform teoremei lui Steiner avem (Figura 2.48) :

$$\frac{BA'}{CA'}\cdot\frac{BA''}{CA''}=\left(\frac{BA}{CA}\right)^2,\ \frac{AC'}{BC'}\cdot\frac{AC''}{BC''}=\left(\frac{AC}{BC}\right)^2,\ \frac{CB'}{AB'}\cdot\frac{CB''}{AB''}=\left(\frac{CB}{AB}\right)^2.$$

Înmulţind membru cu membru relaţiile precedente, rezultă

$$\left(\frac{BA'}{CA'}\cdot\frac{CB'}{AB'}\cdot\frac{AC'}{BC'}\right)\cdot\left(\frac{BA''}{CA''}\cdot\frac{CB''}{AB''}\cdot\frac{AC''}{BC''}\right)=1.$$

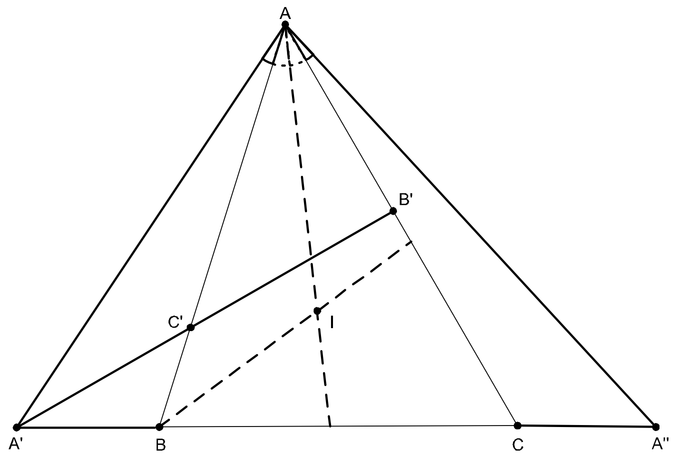

Figura 2.48: Transversala izogonală a unei drepte

Din teorema lui Menelaus în triunghiul ABC rezultă $\frac{BA'}{CA'} \cdot \frac{CB'}{AB'} \cdot \frac{AC'}{BC'} = 1$, de unde $\frac{BA''}{CA''} \cdot \frac{CB''}{AB''} \cdot \frac{AC''}{BC''} = 1$ şi din reciproca teoremei lui Menelaus rezultă că punctele A'', B'' şi C'' sunt coliniare. □

Observaţia 711 *Dreapta d' se numeşte transversala izogonală a dreptei d.*

Teorema 712 *Într-un triunghi izogonalele a trei ceviene concurente sunt la rândul lor concurente.*

Demonstraţie. Vezi „Teorema lui Mathieu". □

Observaţia 713 *Punctul de concurenţă al cevienelor concurente şi punctul de concurenţă al izogonalelor acestora se numesc **puncte izogonale.** Simedianele sunt concurente într-un punct numit **punctul lui Lemoine**[18].*

Teorema 714 *Izogonalul centrului cercului înscris într-un triunghi este el însuşi.*

Demonstraţie. Soluţie evidentă. □

Teorema 715 *Înălţimea coborâtă dintr-un vârf al triunghiului pe latura opusă şi diametrul cercului circumscris triunghiului ce trece prin acel vârf sunt drepte izogonale.*

Demonstraţie. Fie $AH_a \perp BC, H_a \in BC$ şi A' punctul diametral opus punctului A în cercul circumscris triunghiului ABC (Figura 2.49). Avem:

$$\begin{aligned} m(\sphericalangle AA'B) &= m(\sphericalangle ACB) = \frac{1}{2}m(\widehat{AB}), \\ m(\sphericalangle ABA') &= m(\sphericalangle AH_aC) = 90^\circ, \end{aligned}$$

deci $\sphericalangle BAA' \equiv \sphericalangle H_aAC$. □

[18] Emile Lemoine (1840-1912) – inginer francez, contribuţii în geometrie

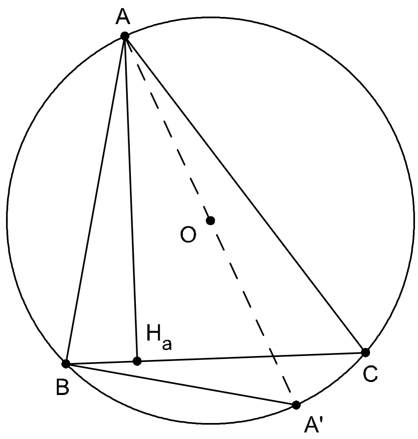

Figura 2.49: Izogonala înălţimii

Teorema 716 *Într-un triunghi ABC, unghiul format de înălţimea şi diametrul cercului circumscris ce pleacă din acelaşi vârf are măsura egală cu diferenţa măsurilor unghiurilor triunghiului din celelalte două vârfuri.*

Demonstraţie. $m(\widehat{A'AH_a}) = \left|m(\widehat{A}) - 2[90^\circ - m(\widehat{C})]\right| = \left|m(\widehat{C}) - m(\widehat{B})\right|$. □

Teorema 717 *Izogonalul ortocentrului unui triunghi este centrul cercului circumscris triunghiului.*

Demonstraţie. Din teorema precedentă rezultă concluzia. □

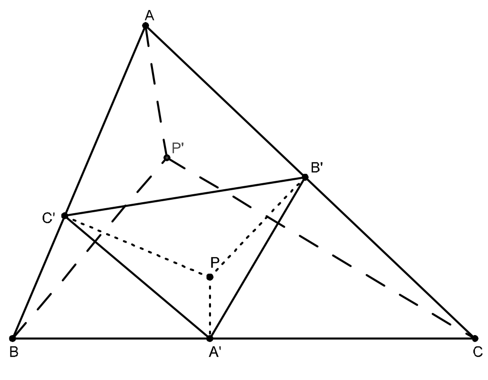

Figura 2.50: Puncte izogonale

Teorema 718 *Fie P un punct nesituat pe cercul circumscris al unui triunghi ABC şi $A'B'C'$ triunghiul podar al lui P în raport cu triunghiul ABC. Perpendicularele din A, B, C pe $B'C', A'C'$ respectiv $A'B'$ sunt concurente într-un punct P', izogonalul punctului P în raport cu triunghiul ABC.*

Demonstraţie. Triunghiul $A'B'C'$ este ortologic cu triunghiul ABC, centrul acestei ortologii fiind P. Conform teoremei de ortologie şi triunghiul ABC este ortologic cu triunghiul $A'B'C'$, centrul acestei ortologii fie că este punctul P' (Figura 2.50). Patrulaterul $BA'PC'$ fiind inscriptibil rezultă:

$$\begin{aligned} m(\sphericalangle ABP') &= 90^\circ - m(\sphericalangle A'C'B) = 90^\circ - m(\sphericalangle BPA') \\ &= m(\sphericalangle PBA') = m(\sphericalangle PBC), \end{aligned}$$

de unde $\sphericalangle ABP \equiv \sphericalangle P'BC$, adică dreptele BP şi BP' sunt izogonale. Analog, se arată că dreptele AP şi AP' sunt izogonale, deci punctele P şi P' sunt izogonale. □

Teorema 719 *Fie M şi M' două puncte izogonale în raport cu triunghiul ABC, iar X, Y, Z şi X', Y', Z' proiecţiile acestor puncte pe laturile triunghiului ABC. Să se arate că: i) dacă din punctele X, Y, Z ca centre descriem cercuri care trec prin punctul M', atunci punctele A_1, A_2; B_1, B_2; C_1, C_2 de intersecţie ale cercurilor cu laturile BC, CA, respectiv AB se află pe un cerc cu centrul în M. ii) dacă prin punctele X', Y', Z' ca centre descriem cercuri care trec prin punctul M, atunci punctele $A_1', A_2'; B_1', B_2'; C_1', C_2'$ de intersecţie ale cercurilor respective cu laturile BC, CA şi AB se află pe un cerc cu centrul în M' şi egal cu precedentul.*

Demonstraţie. i) $MA_1^2 = MX^2 + XA_1^2 = MX^2 + XM'^2$ ($XM' = XA_1$ ca raze în acelaşi cerc) (Figura 2.51). Din teorema medianei în triunghiul XMM' rezultă:

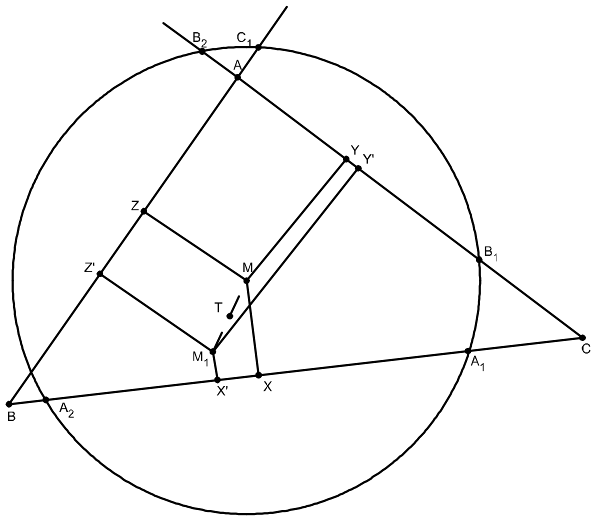

Figura 2.51: Proiecţiile a două puncte izogonale

$$XT^2 = \frac{2(XM^2 + XM'^2) - MM'^2}{4},$$

T fiind mijlocul segmentului MM', de unde $MX^2 + XM'^2 = 2XT^2 + \frac{MM'^2}{2}$, deci $MA_1 = 2XT^2 + \frac{MM'^2}{2}$. Cum $XT = YT = ZT$ rezultă

$$MA_1 = MA_2 = MB_1 = MB_2 = MC_1 = MC_2.$$

ii) Demonstraţie analoagă cu cea de la subpunctul precedent. □

Teorema 720 *Dacă punctele izogonale M şi M'au coordonatele normale (α, β, γ), respectiv $(\alpha', \beta', \gamma')$, atunci $\alpha \cdot \alpha' = \beta \cdot \beta' = \gamma \cdot \gamma'$.*

Demonstraţie. Din teorema 705 rezultă $\alpha \cdot \alpha' = \beta \cdot \beta' = \gamma \cdot \gamma'$. □

Observaţia 721 *Dacă punctul M este în interiorul (exteriorul) triunghiului, atunci izogonalul său M' va fi în interiorul (exteriorul) triunghiului, deoarece ambele izogonale sunt în interiorul (exteriorul) unui unghi al triunghiului.*

Teorema 722 *Fie $P(\alpha, \beta, \gamma)$ şi $Q(\alpha', \beta', \gamma')$ două puncte izogonale exprimate în coordonate baricentrice în raport cu un triunghi ABC. Atunci,*

$$\frac{\alpha\alpha'}{a^2} = \frac{\beta\beta'}{b^2} = \frac{\gamma\gamma'}{c^2},$$

unde a, b, c sunt lungimile laturilor BC, CA, respectiv AB.

Demonstraţie. Fie$\{P_1\} = AP \cap BC$, $\{P_2\} = BP \cap AC$, $\{P_3\} = PC \cap AB$,

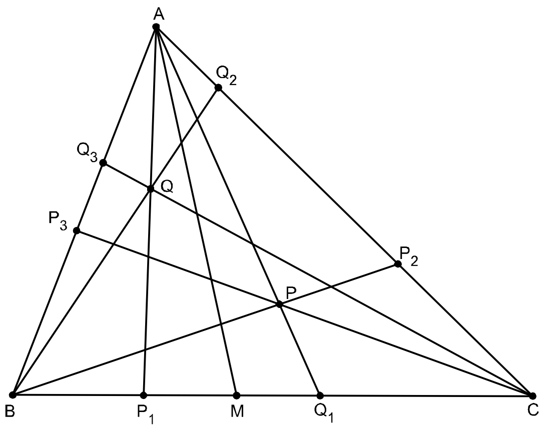

Figura 2.52: Legătura între coordonatele baricentrice a două puncte izogonale

$\{Q_1\} = AQ \cap BC$, $\{Q_2\} = BQ \cap AC$ şi $\{Q_3\} = QC \cap AB$ (Figura 2.52). Avem:

$$\begin{aligned} \overrightarrow{P_1B} &= -\frac{\gamma}{\beta}\overrightarrow{P_1C},\ \ \overrightarrow{P_2C} = -\frac{\alpha}{\gamma}\overrightarrow{P_2A},\ \ \overrightarrow{P_3A} = -\frac{\beta}{\alpha}\overrightarrow{P_3B}, \\ \overrightarrow{Q_1B} &= -\frac{\gamma'}{\beta'}\overrightarrow{Q_1C},\ \ \overrightarrow{Q_2C} = -\frac{\alpha'}{\gamma'}\overrightarrow{Q_2A},\ \ \overrightarrow{Q_3A} = -\frac{\beta'}{\alpha'}\overrightarrow{Q_3B}. \end{aligned}$$

Din teorema lui Steiner rezultă

$$\frac{P_1B}{P_1C} \cdot \frac{Q_1B}{Q_1C} = \frac{c^2}{b^2}$$

sau $\frac{\gamma\gamma'}{\beta\beta'} = \frac{c^2}{b^2}$, de unde $\frac{\gamma\gamma'}{c^2} = \frac{\beta\beta'}{b^2}$.Analog, $\frac{\alpha\alpha'}{a^2} = \frac{\beta\beta'}{b^2} = \frac{\gamma\gamma'}{c^2}$. □

Teorema 723 *Dacă punctele izogonale M şi M' au coordonatele unghiulare (λ, μ, ν), respectiv (λ', μ', ν'), atunci $\lambda + \lambda' = 180° + m(\sphericalangle C)$, $\mu + \mu' = 180° + m(\sphericalangle A)$, $\nu + \nu' = 180° + m(\sphericalangle B)$.*

Demonstraţie. Fie M în interiorul triunghiului ABC (Figura 2.53). Conform

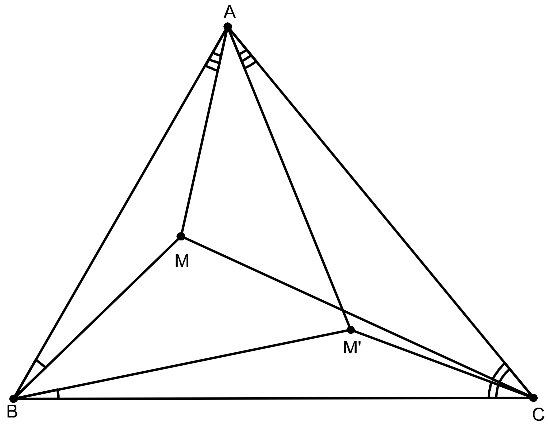

Figura 2.53: Legătura între coordonatele unghiulare a două puncte izogonale

observaţiei precedente, punctul M' va fi situat tot în interiorul triunghiului ABC. Avem:

$$\begin{aligned} \mu &= 180° - m(\sphericalangle MBC) - m(\sphericalangle MCB) \\ &= 180° - [m(\sphericalangle ABC) - m(\sphericalangle MBA)] - [m(\sphericalangle ACB) - m(\sphericalangle MCA)] \\ &= m(\sphericalangle BAC) + m(\sphericalangle MBA) + m(\sphericalangle MCA) \end{aligned}$$

şi analog $\mu' = 180° - m(\sphericalangle M'BC) - m(\sphericalangle M'CB)$, de unde rezultă că $\mu + \mu' = 180° + m(\sphericalangle A)$. Analog, $\lambda + \lambda' = 180° + m(\sphericalangle C)$ şi $\nu + \nu' = 180° + m(\sphericalangle B)$. □

Observaţia 724 *Dacă una dintre coordonate are valoare negativă, vom considera suplementul său.*

Teorema 725 *În triunghiul ABC se consideră izogonalele AA_1, AA_2, $(A_1, A_2 \in BC)$. Atunci*

$$\left(\frac{AA_1}{AA_2}\right)^2 = \frac{BA_1 \cdot CA_1}{BA_2 \cdot CA_2}.$$

Demonstraţie. Fie$\{A_1'\} = AA_1 \cap BC$, $\{A_2'\} = AA_2 \cap BC$ (Figura 2.54). Avem $\sphericalangle BAA_1 \equiv \sphericalangle CAA_2$. Dar $\sphericalangle A_1'BA_2' \equiv \sphericalangle A_1'CA_2'$, $\sphericalangle BAA_1 \equiv \sphericalangle CAA_2 \equiv \sphericalangle BCA_1' \equiv \sphericalangle CBA_2'$ de unde rezultă că $\triangle\ BCA_1' \equiv\triangle\ BCA_2'$, deci $BA_1' \equiv CA_2'$ (i) Triunghiurile BA_1A_1' şi CA_1A sunt asemenea, rezultă $\frac{BA_1'}{AC} = \frac{BA'}{AA_1}$, de unde $BA_1' = \frac{AC \cdot BA_1}{AA_1}$ (ii). Din asemănarea triunghiurilor CA_2A_2' şi BA_2A rezultă $\frac{CA_2'}{AB} = \frac{CA_2}{AA_2}$, adică $CA_2' = \frac{AB \cdot CA_2}{AA_2}$ (iii). Din relaţiile (i) - (iii) rezultă: $\frac{AC \cdot BA_1}{AA_1} = \frac{AB \cdot CA_2}{AA_2}$ sau

$$\frac{AB}{AC} = \frac{BA_1 \cdot AA_2}{CA_2 \cdot AA_1} \qquad \text{(iv)}$$

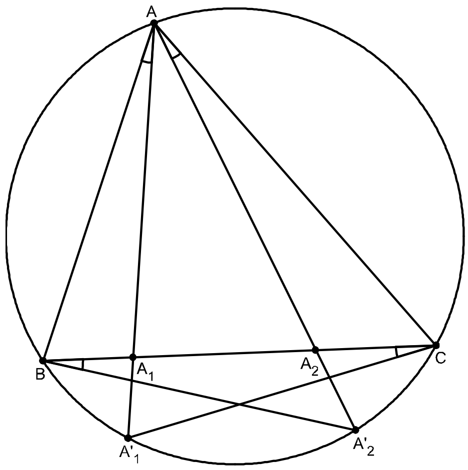

Figura 2.54: $\left(\frac{AA_1}{AA_2}\right)^2 = \frac{BA_1 \cdot CA_1}{BA_2 \cdot CA_2}$

Din relaţia lui Steiner $\left(\frac{AB}{AC}\right)^2 = \frac{BA_2 \cdot BA_1}{CA_2 \cdot CA_1}$ şi relaţia (iv) rezultă $\left(\frac{AA_1}{AA_2}\right)^2 = \frac{BA_1 \cdot CA_1}{BA_2 \cdot CA_2}$. □

Problem 726 *Lungimea simedianelor triunghiului ABC.*

Demonstraţie. Dacă A_2 este mijlocul laturii BC, atunci AA_1 devine simediana corespunzătoare laturii BC. Astfel, din relaţia (iv) rezultă $\frac{c}{b} = \frac{2BA_1 \cdot m_a}{a \cdot AA_1}$ sau $AA_1 = \frac{2b \cdot m_a \cdot BA_1}{a \cdot c}$. Din relaţia lui Steiner rezultă $\left(\frac{c}{b}\right)^2 = \frac{BA_1}{CA_1}$, de unde $BA_1 = \frac{ac^2}{b^2+c^2}$. Atunci,

$$s_a = \frac{2bc}{b^2 + c^2} \cdot m_a$$

(unde prin s_a am notat lungimea simedianei AA_1). Analog, se obţin lungimile celorlalte două simediane, şi anume: $s_b = \frac{2ac}{a^2+c^2} \cdot m_b$ respectiv $s_c = \frac{2ab}{a^2+b^2} \cdot m_c$. □

Observaţia 727 *Fie triunghiul ABC şi o curbă în planul triunghiului. Curba trasată de izonalul unui punct ce variază pe curba se numeşte* ***transformata izogonală*** *a curbei.*

Teorema 728 *Transformata izogonală a unui cerc ce trece prin două vârfuri ale triunghiului de referinţă este tot un cerc care trece prin cele două vârfuri ale triunghiului.*

Demonstraţie. Fie $m(\sphericalangle MBC) = m(\sphericalangle M'BA) = \alpha$ (Figura 2.55) şi $m(\sphericalangle MCB) = m(\sphericalangle M'CA) = \beta$. Atunci, $m(\sphericalangle M) = \pi - \beta - \alpha$,

$$m(\sphericalangle M') = 180^\circ - (m(\widehat{B}) - \alpha) - (m(\widehat{C}) - \beta) = m(\widehat{A}) + \beta + \alpha,$$

de unde rezultă că $m(\sphericalangle M) + m(\sphericalangle M') = 180^\circ + m(\sphericalangle A)$, deci dacă punctul M descrie un cerc, atunci şi punctul M' descrie un cerc. □

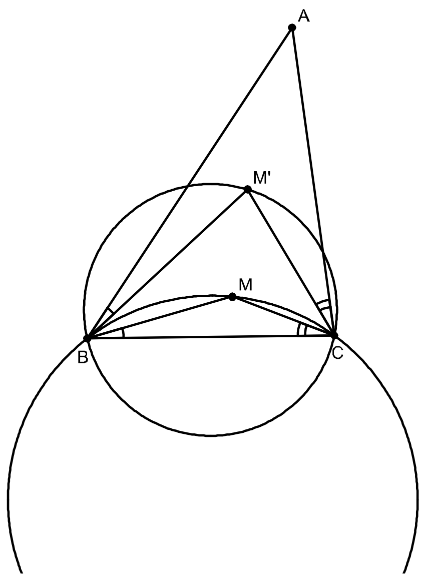

Figura 2.55: Transformata izogonală a unui cerc

Teorema 729 *În triunghiul ABC se consideră izogonalele AM şi AN; $M, N \in BC$, iar cercul circumscris triunghiului AMN intersectează laturile AB şi AC în E, respectiv F. Dacă $\{X\} = BF \cap CE$ şi $\{P\} = AX \cap BC$, să se arate că pentru orice poziţie a izogonalelor AM şi AN, intersecţia bisectoarei unghiului A cu perpendiculara din P pe segmentul BC este un punct fix.*

Demonstraţie. Din $\sphericalangle EAM \equiv \sphericalangle FAN$, de unde $m(\widehat{EM}) = m(\widehat{FN})$ şi de aici $EF \parallel MN$. Fie $\{Q\} = AP \cap EF$ (Figura 2.56). Deoarece triunghiurile AEQ şi

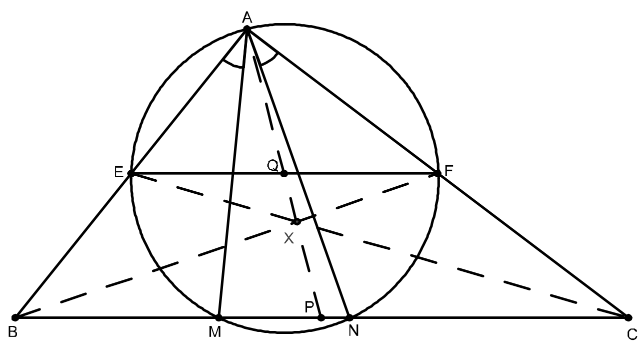

Figura 2.56: Punct fix

ABP, respectiv AFQ şi ACP sunt asemenea, rezultă $\frac{EQ}{BP} = \frac{AQ}{AP}$ şi $\frac{FQ}{CP} = \frac{AQ}{AP}$, de unde $\frac{EQ}{BP} = \frac{FQ}{CP}$, deci

$$\frac{EQ}{FQ} = \frac{BP}{CP}. \tag{i}$$

Din asemănarea triunghiurilor EXQ şi PXC, respectiv XQF şi XPB rezultă $\frac{EQ}{CP} = \frac{XQ}{XP}$, respectiv $\frac{FQ}{BP} = \frac{XQ}{XP}$, deci $\frac{EQ}{CP} = \frac{FQ}{BP}$, sau

$$\frac{EQ}{FQ} = \frac{CP}{BP}. \qquad \text{(ii)}$$

Din (i) şi (ii) rezultă $\frac{BP}{CP} = \frac{CP}{BP}$, deci $BP = CP$ şi $EQ = FQ$. Perpendiculara în P pe segmentul BC intersectează cercul circumscris triunghiului ABC în mijlocul arcului $\widehat{BC}$, punct prin care mai trece şi bisectoarea unghiului A. $\square$

Teorema 730 *Într-un triunghi ABC, dreapta lui Simson a unui punct M este perpendiculară pe izogonala dreptei AM.*

Demonstraţie. Vezi „Dreapta lui Simson". $\square$

Teorema 731 *În orice triunghi izogonalele izotomicelor a trei puncte coliniare sunt coliniare.*

Demonstraţie. Vom demonstra proprietatea utilizând coordonatele baricentrice relative. Dacă X este un punct de coordonate (k_1, k_2, k_3) atunci izotomicul său X' are coordonatele $\left(\frac{1}{k_1}, \frac{1}{k_2}, \frac{1}{k_3}\right)$, iar izogonalul lui X' are coordonatele $X''(a^2k_1, b^2k_2, c^2k_3)$ - rezultă din teorema lui Steiner – (a, b, c fiind lungimile laturilor triunghiului dat). Fie $M(\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3)$, $N(\beta_1, \beta_2, \beta_3)$, $P(\gamma_1, \gamma_2, \gamma_3)$ punctele coliniare. Atunci izogonalele izotomicelor acestor puncte au coordonatele

$$M''(a^2\alpha_1, b^2\alpha_2, c^2\alpha_3), N''(a^2\beta_1, b^2\beta_2, c^2\beta_3), P''(a^2\gamma_1, b^2\gamma_2, c^2\gamma_3).$$

Deoarece sunt coliniare rezultă:

$$\begin{vmatrix} \alpha_1 & \alpha_2 & \alpha_3 \\ \beta_1 & \beta_2 & \beta_3 \\ \gamma_1 & \gamma_2 & \gamma_3 \end{vmatrix} = 0,$$

de unde

$$\begin{vmatrix} a^2\alpha_1 & b^2\alpha_2 & c^2\alpha_3 \\ a^2\beta_1 & b^2\beta_2 & c^2\beta_3 \\ a^2\gamma_1 & b^2\gamma_2 & c^2\gamma_3 \end{vmatrix} = 0,$$

adică punctele M'', N'', P'' sunt coliniare. $\square$

Teorema 732 *Într-un triunghi ABC, izogonalele punctelor Gergonne (Γ) şi centrului antibisector (Z) se află pe aceeaşi dreaptă a punctului lui Lemoine (K) al triunghiului ABC.*

Demonstraţie. Deoarece punctul lui Nagel (N), iar centrul cercului înscris (I) în triunghiul ABC şi centrul de greutate (G) al triunghiului ABC sunt punctele izotomice ale lui Γ, Z, respectiv G, iar N, I şi G sunt coliniare, atunci – conform proprietăţii precedente - izogonalele punctelor Γ, Z şi G sunt coliniare. Cum punctul lui Lemoine este izogonalul centrului de greutate (G) al triunghiului ABC problema este demonstrată. $\square$

Teorema 733 *Într-un triunghi ABC, izogonalele centrului cercului înscris (I), punctului lui Gergonne (Γ) şi punctul lui Nagel (N) sunt coliniare.*

Demonstraţie. Deoarece centrul antibisector (Z) , Γ şi N sunt coliniare (vezi „Antibisectoarea") iar I, N şi T sunt punctele izotomice ale acestora - cf th.731 – rezultă concluzia. □

Teorema 734 *Într-un triunghi izotomicele izogonalelor a trei puncte coliniare sunt coliniare.*

Demonstraţie. Se procedează analoag ca în teorema 731.

Teorema 735 *Izogonalele a trei drepte care prin vârfurile unui triunghi sunt concurente pe cercul circumscris.*

Demonstraţie. Fie AM şi AA' drepte izogonale (punctele M şi A' sunt pe cercul circumscris triunghiului ABC). Avem: $m(\widehat{MB}) = m(\widehat{A'C})$ (i). Fie $BB' \parallel AA'$, B' fiind pe cercul circumscris triunghiului ABC (Figura 2.57). Atunci, $m(\widehat{AB}) =$

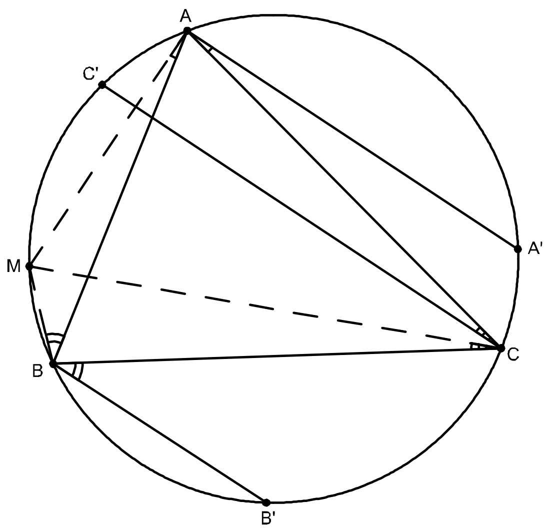

Figura 2.57: Izogonalele a trei drepte

$m(\widehat{A'B'})$, deci

$$m(\widehat{AM}) + m(\widehat{MB}) = m(\widehat{A'C}) + m(\widehat{CB'}) \qquad \text{(ii)}$$

Din relaţiile (i) şi (ii) rezultă $m(\widehat{AM}) = m(\widehat{CB'})$, relaţie ce arată că dreptele BM şi CB' sunt izogonale. Analog se arată că paralela dusă prin C la AA' şi dreapta CM sunt izogonale, deci izogonalele dreptelor AA', BB', CC' sunt concurente în punctul M de pe cercul circumscris triunghiului ABC. □

Teorema 736 *Fie* $\mathcal{C}$ *cercul circumscris triunghiului* ABC*,* C' *un cerc tangent interior în punctul* A *cercului care intersectează latura* BC *în punctele* D *şi* E*. Dreptele* AD *şi* AE *sunt izogonale în raport cu unghiul* $\sphericalangle BAC$*.*

Demonstraţie. Fie $\{D'\} = \mathcal{C} \cap AB$ şi $\{E'\} = C' \cap AC$. Fie $(TA$ tangenta în A la cele două cercuri (Figura 2.58).Avem:

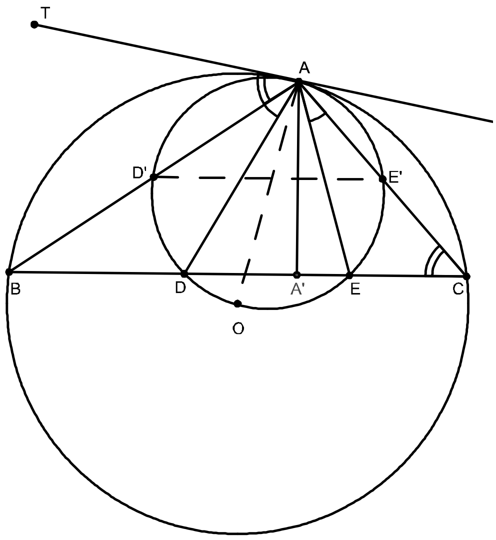

Figura 2.58: Izogonale determinate de cercuri

$$\begin{aligned} m\left(\sphericalangle TAB\right) &= m\left(\sphericalangle ACB\right) = \frac{1}{2} m(\widehat{AB}) \\ m(\sphericalangle TAD') &= m(\sphericalangle AE'D) = \frac{1}{2} m(\widehat{AD'}), \end{aligned}$$

de unde rezultă că $\sphericalangle ACB \equiv \sphericalangle AE'D'$, adică dreptele $D'E'$ şi BC sunt paralele, deci $D'E' \parallel DE$, adică $m(\widehat{DD'}) = m(\widehat{EE'})$ sau $m(\sphericalangle BAD') = m(\sphericalangle EAE')$, deci dreptele AD şi AE sunt izogonale. □

Teorema 737 *Cercul care trece prin picioarele unei perechi de drepte izogonale şi prin vârful triunghiului, opus acestuia, este tangent cercului circumscris triunghiului considerat.*

Demonstraţie. Fie O şi O' centrele cercurilor $\mathcal{C}$ şi C'. Să demonstrăm că cercul circumscris triunghiului ADE este tangent cercului circumscris al triunghiului ABC (Figura 2.58).

Fie A' piciorul înălţimii din A pe latura BC. Dreptele AO şi AA' fiind izogonale şi cum AD şi AE sunt izogonale din ipoteză rezultă: $\sphericalangle O'AE \equiv \sphericalangle A'AD$ şi $\sphericalangle EAB \equiv \sphericalangle DAC$ care prin sumare dau $\sphericalangle O'AB \equiv \sphericalangle A'AC \equiv \sphericalangle OAB$, adică punctele O, O' şi A sunt coliniare, adică cercul C' este tangent cercului . □

Teorema 738 *Fie A_1, B_1, C_1 punctele de intersecţie ale unei transversale oarecare cu laturile BC, CA, respectiv AB ale unui triunghi ABC şi O_a, O_b, O_c centrele cercurilor circumscrise triunghiurilor AB_1C_1, BC_1A_1, respectiv CA_1B_1. Dreptele AO_a, BO_b şi CO_c sunt concurente într-un punct M situat pe cercul circumscris triunghiului ABC.*

Demonstraţie. Dreapta AO_a şi înălţimea AA' a triunghiului AB_1C_1 sunt izo - gonale (Figura 2.59). Analog, BO_b şi înălţimea BB' a triunghiului BA_1C_1, CO_c şi

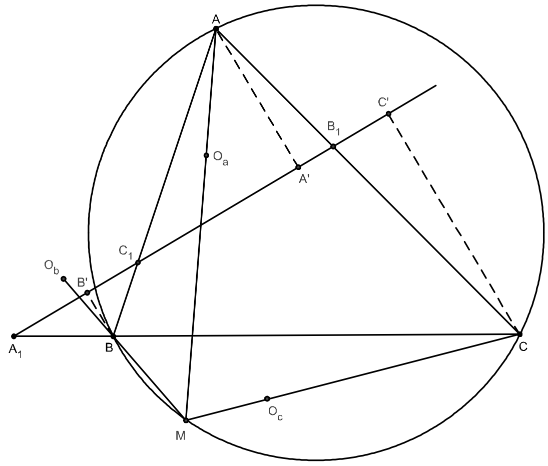

Figura 2.59: Drepte concurente

înălţimea CC' a triunghiului CA_1B_1 sunt drepte izogonale. Fie $\{M\} = AO_a \cap CO_c$. Deoarece $AA' \parallel BB' \parallel CC'$ rezultă $\sphericalangle A'AB_1 \equiv \sphericalangle B_1CC' \equiv \sphericalangle BCM \equiv \sphericalangle MAB$; deci M aparţine cercului circumscris triunghiului ABC. Analog, se arată că O_bB trece prin M. □

Teorema 739 *Triunghiul antipodar al unui punct P şi triunghiul podar al izogonalului său P' sunt omotetice.*

Demonstraţie. Vezi [12, § III.6]. □

Observaţia 740 *Fie dreptele $(d_1) : a_1x + b_1y - p_1 = 0, (d_2) : a_2x + b_2y - p_2 = 0$ scrise sub formă normală (deci $a_1^2 + b_1^2 = a_2^2 + b_2^2 = 1$). O dreaptă (d) care aparţine fasciculului determinat de dreptele d_1 şi d_2 are ecuaţia*

$$a_1x + b_1y + p_1 + \lambda(a_2x + b_2y + p_2) = 0, \lambda \in R^*.$$

Panta dreptei d este $m = -\frac{a_1+\lambda a_2}{b_1+\lambda b_2}$.

Teorema 741 *Dacă dreapta (d) are ecuaţia*

$$a_1x + b_1y + p_1 + \lambda(a_2x + b_2y + p_2) = 0 \text{ (cu } a_1^2 + b_1^2 = a_2^2 + b_2^2 = 1)$$

atunci izogonala sa, dreapta (d'), are ecuaţia

$$a_1x + b_1y + p_1 + \frac{1}{\lambda}(a_2x + b_2y + p_2) = 0.$$

Demonstraţie. O dreapta (d') a acestui fascicul de drepte este izogonală dreptei d are ecuaţia

$$a_1x + b_1y + p_1 + \lambda'(a_2x + b_2y + p_2) = 0$$

şi panta $m' = -\frac{a_1+\lambda' a_2}{b_1+\lambda' b_2}$. Fie α şi β unghiul dintre dreptele d şi d_1 respectiv d' şi d_2 (Figura 2.60). Avem:

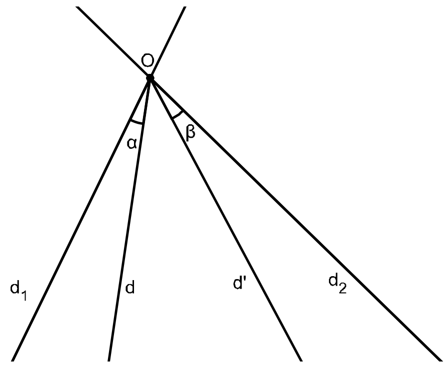

Figura 2.60: Ecuaţia unei izogonale

$$tg\alpha = \frac{-\frac{a_1+\lambda a_2}{b_1+\lambda b_2} + \frac{a_1}{b_1}}{1 + \frac{a_1}{b_1}\cdot\frac{a_1+\lambda a_2}{b_1+\lambda b_2}} = \frac{\lambda(a_1b_2 - a_2b_1)}{1 + \lambda(a_1a_2 + b_1b_2)} \quad \text{(i)}$$

$$tg\beta = \frac{-\frac{a_2}{b_2} + \frac{a_1+\lambda a_2}{b_1+\lambda b_2}}{1 + \frac{a_2}{b_2}\cdot\frac{a_1+\lambda a_2}{b_1+\lambda b_2}} = \frac{a_1b_2 - a_2b_1}{a_1a_2 + b_1b_2 + \lambda'} \quad \text{(ii)}$$

deoarece $a_1^2 + b_1^2 = a_2^2 + b_2^2 = 1$. Drepta (d') este izogonala lui (d) dacă $tg\alpha = tg\beta$ şi din relaţiile (i) şi (ii) rezultă $\lambda = \frac{1}{\lambda'}$. Deci, dacă dreapta (d) are ecuaţia

$$a_1x + b_1y + p_1 + \lambda(a_2x + b_2y + p_2) = 0$$

atunci izogonala sa, dreapta (d'), are ecuaţia

$$a_1x + b_1y + p_1 + \frac{1}{\lambda}(a_2x + b_2y + p_2) = 0.$$

□

Teorema 742 *Fie M un punct pe bisectoarea unghiului BAC a triunghiului ABC şi M' izogonalul conjugat al lui M în raport cu triunghiul ABC. Cercul ce trece prin M, M' şi este tangent laturii BC este tangent şi cercului circumscris triunghiului ABC.*

Demonstraţie. Fie că un cerc este tangent interior cercului circumscris triunghiului ABC în D şi tangent laturii BC în punctul E, iar M şi M' punctele de intersecţie dintre bisectoarea unghiului A şi cercul C. Dacă F, al doilea punct de intersecţie dintre dreapta DE şi cercul circumscris triunghiului ABC (Figura 2.61). Fie P punctul de in-

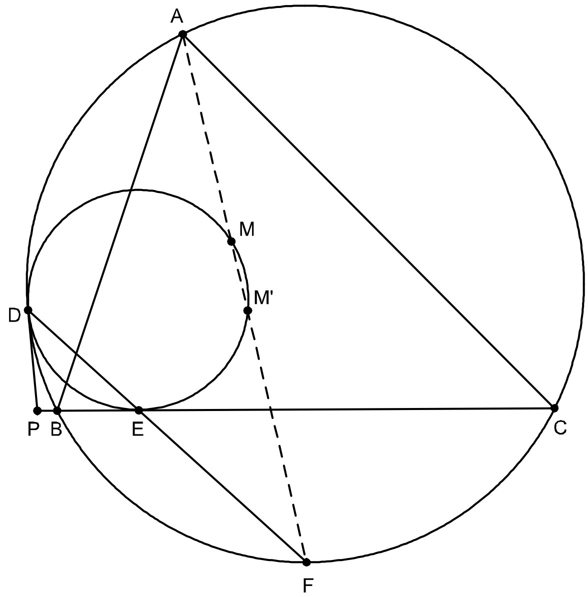

Figura 2.61: Cercuri tangente

tersecţie dintre tangentele duse la cercul în punctele D şi E. Atunci, $\sphericalangle PED \equiv \sphericalangle PDE$, adică

$$\frac{1}{2}[m(\widehat{BD}) + m(\widehat{FC})] = \frac{1}{2}[m(\widehat{BD}) + m(\widehat{BF})],$$

de unde

$$m(\widehat{BF}) = m(\widehat{FC}),\ m(\widehat{BF}) = m(\widehat{FC}),$$

relaţie ce arată că punctele F, M şi M' sunt coliniare. Din puterea punctului faţă de un cerc avem

$$FE \cdot FD = FM \cdot FM' \tag{i}$$

Din asemănarea triunghiurilor BFE şi DFB, ($m(\sphericalangle BFD) = m(\sphericalangle BFE)$ şi $m(\sphericalangle FBE) = m(\sphericalangle BDF) = \frac{1}{2}m(\sphericalangle BAC)$) rezultă

$$FE \cdot FD = FB^2 \tag{ii}$$

Din relaţiile (i) şi (ii) rezultă $FM \cdot FM' = FB^2$, relaţie ce arată că triunghiurile BFM' şi MFB sunt asemenea, deci $\sphericalangle FBM' \equiv \sphericalangle BMF$ (iii). Atunci,

$$m(\sphericalangle FBC) + m(\sphericalangle CBM') = m(\sphericalangle BAF) + m(\sphericalangle MBA),$$

de unde $\sphericalangle CBM' \equiv \sphericalangle MBA$, adică punctele M şi M' sunt izogonal conjugate. □

Teorema 743 *Ceviana izogonală unei ceviene de rangul k este ceviana de rang $(2-k)$ şi reciproc.*

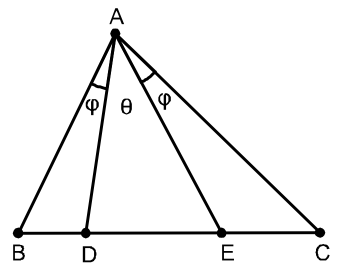

Figura 2.62: Ceviană izogonală de rang k

Demonstraţie. Fie AD o ceviană de ordinul k în triunghiul ABC şi AE izogonala sa (Figura 2.62), atunci $\frac{BD}{DC} = \left(\frac{c}{b}\right)^k$. Din teorema sinusurilor rezultă:

$$\frac{\sin(\phi+\theta)}{BE} = \frac{\sin B}{AE}, \frac{\sin\phi}{EC} = \frac{\sin C}{AE},$$

de unde

$$\frac{BE}{EC} = \frac{\sin(\phi+\theta)}{\sin\phi} \cdot \frac{\sin C}{\sin B} = \frac{\sin(\phi+\theta)}{\sin\phi} \cdot \frac{c}{b} \tag{i}$$

Din $\frac{\sin\phi}{BD} = \frac{\sin B}{AD}$ şi $\frac{\sin(\phi+\theta)}{DC} = \frac{\sin C}{AD}$, de unde

$$\frac{BD}{DC} = \frac{\sin\phi}{\sin(\phi+\theta)} \cdot \frac{\sin C}{\sin B} = \frac{\sin\phi}{\sin(\phi+\theta)} \cdot \frac{c}{b} = \left(\frac{c}{b}\right)^k,$$

deci

$$\frac{\sin\phi}{\sin(\phi+\theta)} = \left(\frac{c}{b}\right)^{k-1}. \tag{ii}$$

Din relaţiile (i) şi (ii) rezultă:

$$\frac{BE}{EC} = \left(\frac{b}{c}\right)^{k-1} \cdot \frac{c}{b} = \left(\frac{b}{c}\right)^{k-2} = \left(\frac{c}{b}\right)^{2-k}.$$

□

Teorema 744 *Fie AE izogonala antibisectoarei AD a triunghiului ABC, $E, D \in (BC)$. Atunci,*

$$\frac{BE}{EC} = \left(\frac{c}{b}\right)^3.$$

Demonstraţie. Deoarece antibisectoarea este ceviană de rangul (-1) rezultă conform proprietăţii precedente că ceviana izogonală antibisectoarei este ceviana de rang $(2-(-1)) = 3$, deci $\frac{BE}{EC} = \left(\frac{c}{b}\right)^3$. □

Teorema 745 *Izogonalele punctelor F_1 şi F_2 ale lui Fermat sunt punctele izodinamice S şi S' ale triunghiului ABC.*

Demonstraţie. Vezi „Puncte izodinamice”. □